

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' in Middelkerke (Mannekensvere)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Middelkerke, gegeven op 19 februari 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de departementen of agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 14 maart 2019, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' aantoont;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Als een wederopbouwhoeve van na de Eerste Wereldoorlog bezit de hoeve 't Geuzegat' culturele waarde. De tijdens de Eerste Wereldoorlog volledig verwoeste hoeve 't Geuzegat' is representatief voor de omstandigheden waarin het dorp Mannekensvere de oorlog onderging. De ligging op de rechteroever van de IJzer in de nabijheid van het westelijk front leidde tot de volledige verwoesting van het polderdorp en de omliggende hoeves. De wederopbouwhoeve vormt dan ook een belangrijke getuige van de Eerste Wereldoorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield. Na de oorlog heropgebouwd op dezelfde plaats en met dezelfde configuratie als de vooroorlogse hoeve legt de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' tegelijkertijd ook getuigenis af van de wil en de daadkracht van de bevolking om na de oorlog de verwoeste frontstreek opnieuw in cultuur te brengen;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De historische waarde van de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' uit zich in de continuïteit die de bewoningsgeschiedenis van deze hoevesite kenmerkt. Na de Eerste Wereldoorlog verrees de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' op dezelfde plaats als de vooroorlogse hoeve, die minstens terugging tot 1678. Jean Sappart sr. en Jean Sappart jr. gaven op hun in dat jaar uitgegeven *Caerte figurative de tous les coins (sic) de dîmes appartenants à l'ordre St.-Jean de Jérusalem*, au pays et territoire du Franc de Bruges op dezelfde locatie reeds een hoeve weer. Heel waarschijnlijk gaat de polderhoeve, gelegen in het Middelland van het IJzerestuarius, zelfs terug op een veel oudere, laatmiddeleeuwse omwalde site. De nog deels bewaarde en deels in het microrelief herkenbare walgracht omheen één enkele, rechthoekige

bewoningszone beantwoordt immers ten volle aan het type A1R van de typologie die door F. Verhaeghe van middeleeuwse omwalde sites werd opgemaakt;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Architecturaal is de hoeve 't Geuzegat' een uitgesproken voorbeeld van rurale wederopbouwarchitectuur. De Eerste Wereldoorlog had de vooroorlogse hoeve volledig verwoest. Van geen enkel hoevegebouw stonden de muren nog overeind, en ook de funderingen waren dermate vernield, dat ze bij de wederopbouw niet konden gerecupereerd worden. Na de oorlog werd de hoeve dan ook volledig heropgebouwd naar een ontwerp van de Uitkerkse architecten Jules Heyneman (1875-1952) en Alfred Neiryck (1878-1963). De hoeve is slechts één van de twee wederopbouwhoeves die deze architecten hebben gebouwd in het gebied van de Verwoeste Gewesten. Dat de hoeve niet op de oude, al te zeer verwoeste funderingen werd opgebouwd, vergemakkelijkte alvast de beoogde modernisering van de hoeve. Stilistisch vonden Jules Heyneman en Alfred Neiryck aansluiting bij de voor vele wederopbouwhoeves gangbare regionale vormtaal die op de traditionele hoevebouw was geïnspireerd. Dit uit zich vandaag nog in de tuitgevels met aandaken en schouderstukken die niet alleen voor de zijgevels maar – wat de stalvleugel betreft – ook voor laadvensters zijn gebruikt, de vlechtingen in het baksteenmetselwerk van de zijgevels, de getrapte of schuin oplopende steunberen en de korf- en segmentbogen die muuropeningen overspannen. Eveneens kenmerkend voor de wederopbouwarchitectuur is dat naast nieuwgebakken oranje baksteenmateriaal, dat bij gebrek aan recuperatiebaksteen werd aangewend, ook gewapend beton werd gebruikt voor sommige lateren, vloeren en zolderingen. Zelfs in de boerenwoning werd beton aangewend voor de wangen van de Vlaamse schouw in de woonkamer. De woning vertoont trouwens zowel qua indeling als qua bouw materiaal een vrij grote gaafheid. Niet alleen het bouwvolume bleef ongewijzigd, maar ook de meeste vloeren, plinten, trappen, balklagen en binnendeuren (met bijhorend hang- en sluitwerk) zijn nog origineel. Illustratief voor de modernisering van de agrarische bedrijfsvoering zijn de afscheiding van een apart kookkot en voederhok tussen de paardenstal en de runderstal en de inrichting van de runderstal, bestaande uit een koestal, jaarlingenstal en ossen- en stierenstal, die het hygienisch onderhoud alsook de voederbedeling vergemakkelijkte. Architecturaal typerend is ook de monumentale hoge voorbouw van de stalvleugel die als historische referentie naar vooroorlogse abdijchuren in de polders beeldbepalend is in het open landschap;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument ruimtelijk-structurende waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De ruimtelijk-structurende waarde van de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' vertaalt zich in het behoud bij de wederopbouw van de vooroorlogse historische inplanting van de hoevegebouwen. Bepalend in het open landschap is daarbij de monumentale hoge voorbouw van de stalvleugel als historische referentie naar vooroorlogse abdijchuren in de polders.

Zoals vóór de oorlog wordt het boeren erf nog altijd aan de zuidzijde door het boerenhuis en aan de westzijde door de langgerekte stalvleugel begrensd. Om een ruimer erf te creëren werd de schuurvleugel, die zich voor de oorlog nabij de erftoegang bevond, meer noordwaarts opgetrokken. Deze toegang, geaccentueerd door twee hekpijlers met hek, bevindt zich nog steeds aan de oostzijde. Van de walgracht, die van oudsher de hoeve omgaf en tijdens de wederopbouw opnieuw werd uitgegraven, is aan de west- en zuidzijde nog een belangrijk restant bewaard. Aan de oostzijde tekent het dichtgeslibde tracé zich nog af in het microrelief van het omgevende weiland;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument technische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De wederopbouw van de tijdens de Eerste Wereldoorlog verwoeste hoeves bood de opportuniteit om het landbouwbedrijf – met bijzondere aandacht voor de hygiëne en gezondheid van mens en dier – te rationaliseren. De integrale verwoesting van de hoeve 't Geuzegat', waardoor niet alleen geen muurrestanten maar ook geen funderingen meer herbruikbaar waren, vergemakkelijkte alvast de bouw van een moderne hoeve die ten volle beantwoordde aan de noden van een vroeg 20ste-eeuws veeteeltbedrijf, akkerbouwbedrijf of

op nijverheidsgewassen gericht landbouwbedrijf. Zo werd in de stalvleugel tussen de paardenstal en de koeienstal een kookkot en voederhok voorzien. In de koe- en paardenstallen werd meer aandacht geschonken aan het dierenwelzijn door het vee te beschermen tegen koude, warmte en regen en hen de nodige rust te verzekeren. Ook werd meer dan voorheen ingezet op een maximaal rendement door nauwlettender de verhouding tussen het product en het geconsumeerde veevoeder op te volgen. Daartoe was het belangrijk om altijd over droge, propere, goed verlichte en verluchte en van kwalijke geuren ontdane runderstallen te beschikken. Daarom werden in de stallen vrij veel ramen, vermoedelijk kantelramen, voorzien alsook verluchtingsschouwen en harde, niet-poreuze bakstenen vloeren. De westelijke zijgevel van de stalvleugel alsook de achtergevel van het schuurgebouw werden doorbroken met verluchtingsspleten (of asemgaten) in de vorm van chicanes. Ook werd bij de wederopbouw een efficiëntere manier voor het verzamelen van de mest nagestreefd;

Overwegende dat de wederopbouwhoeve 't Geuzegat' als monument archeologische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Ondanks de zeer gehavende toestand van de hoeve 't Geuzegat' en de omgevende terreinen na de Eerste Wereldoorlog behoudt de voormalige hoeve een belangrijk archeologisch onderzoekspotentieel. Dat de Eerste Wereldoorlog in het bodemarchief sporen heeft nagelaten, impliceert niet dat in het bodemarchief alle sporen van de vooroorlogse geschiedenis zijn uitgewist. De hoeve wordt immers niet alleen op een 17de-eeuwse kaart aangeduid, maar gaat heel waarschijnlijk zelfs terug op een laatmiddeleeuwse omwalde site van het type A1R van de door F. Verhaeghe opgemaakte typologie. Kenmerkend voor dit type is de één enkele, al dan niet opgehoogde rechthoekige bewoningszone die volledig of bijna volledig door een walgracht is omgeven. Met een oppervlakte van circa 45 meter op circa 65 meter behoorde de site tot de groep met voor Mannekensvere grotere woonzones. Deze grootte, die afwijkt van de doorsnee-afmetingen die F. Verhaeghe in een deel van Veurne-Ambacht vaststelde, is volgens H. Mestdagh mogelijk in verband te brengen met een statusverschil. Ook de afmetingen van de walgracht, in casu een breedte van circa 7 tot circa 10 meter, moet waarschijnlijk in dit perspectief bekeken worden. Na de oorlog werd deze door de oorlogsverrichtingen dichtgeslibde walgracht opnieuw uitgegraven. In de laatste decennia slibde de gracht bij gebrek aan onderhoud echter geleidelijk toe. Enkel ten zuiden en zuidwesten van het boerenerf bleef nog een belangrijk restant bewaard. De gedempte delen van het walgrachtracé laten zich wel nog gedeeltelijk aflezen in het microrelief van het omgevende landschap. Bij de wederopbouw van de hoeve waren de funderingen van de vooroorlogse gebouwen te zwaar beschadigd om gerecupereerd te worden. Dit sluit echter evenmin de aanwezigheid van 19de-eeuwse en oudere relictten in het bodemarchief uit.

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

de wederopbouwhoeve 't Geuzegat', Zwarteweg 22 Middelkerke (Mannekensvere), bekend ten kadaster: Middelkerke, 8ste afdeling, sectie A, perceelnummers 262L, 262M (deel) en 263A.

De voorlopig beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° culturele waarde;
- 2° historische waarde;
- 3° architecturale waarde;
- 4° ruimtelijk-structurende waarde;
- 5° technische waarde;
- 6° archeologische waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument zijn:

Na de Eerste Wereldoorlog werd de volledig verwoeste hoeve 't Geuzegat' heropgebouwd op de historische hoevesite, die heel waarschijnlijk teruggaat op een laatmiddeleeuwse omwalde site. Bij de wederopbouw werden geen muurrestanten en funderingen van de vooroorlogse hoevegebouwen gerecupereerd. De walgracht, die door de oorlogsverrichtingen was aangeslibd en met puin gevuld, werd na de oorlog opnieuw uitgegraven. Naast een nog gewaard deel van de gracht ten zuiden en zuidwesten van de tekent deze gracht zich vandaag ook nog af in het microrelief van de omgevende weiden.

De wederopbouwhoeve 't Geuzegat' omvat het hoeve-erf met boerenwoning, langgestrekt stalvolume (met imposante hogere voorbouw), schuur met wagenhuis, erfpijlers, grachtrestanten en aansluitende graslanden met microrelief.

De boerenwoning werd bij de wederopbouw op ongeveer dezelfde plaats aan de zuidzijde van het hoeve-erf opgericht, zij het evenwel zonder recuperatie van muurrestanten en/of grondvesten. Het exterieur van de boerenwoning is sindsdien amper gewijzigd. Nog steeds laat de verankerde bakstenen woning zich kenmerken door een hoger en lager bouwvolume onder een zadeldak van Boomse pannen, waarvan de noordelijke en zuidelijke langsegevels gevat zijn tussen tuitgevels met aandaken, schouderstukken en vlechtingen in het metselwerk. Het dakvenster aan de zuidzijde gaat eveneens terug op de wederopbouwfase. De erf- of noordgevel telt vijf traveeën. Ter hoogte van de opkamer steekt een beluikt rechthoekig vensterraam met bovenlicht onder een gereconstrueerde segmentboog, die een tijdlang door een betonnen latei was vervangen. Daaronder bevindt zich ter hoogte van de halfverzonken kelder een beluikte vierkante kelderopening met nog origineel kelderraam. De erfgevel van het lagere bouwvolume wordt onderbroken door twee segmentbogige toegangsdeuren. Deze deuren flankeren de twee halfbeluikte vensterramen met bovenlicht, die eveneens door een segmentboog zijn overspannen. De zuidgevel telt vier traveeën. Opnieuw wordt het gevelvlak van de opkamer opengewerkt door een beluikt rechthoekig vensterraam met bovenlicht, overspannen door een segmentboog, en een beluikte vierkante kelderopening met nog origineel kelderraam. De vrij gesloten oostgevel is, zoals initieel voorzien, enkel door twee rechthoekige vensterramen onder segmentbogen doorbroken. In de geveltop van de westgevel zit nog een originele vensteropening. Enkel de vensteropening in de geveltop is nog origineel. Tegenaan de westgevel leunt nog steeds onder een pannen lessenaarsdak de kleine aanbouw van het tot een binnentoilet verbouwde buitentoilet.

Het interieur van de boerenwoning onderging nauwelijks aanpassingen. De oorspronkelijke ruimtelijke indeling bleef quasi ongewijzigd. De gelijkvloerse verdieping bestaat nog altijd uit een inkomsas, een woonkamer, een laagkamer en een keuken. De opkamer en de toegang tot de zolder alsook de kelder onder de opkamer bleven eveneens bewaard. Drie slaapkamers en een centrale restruimte maken nog altijd de zolder uit. De aankleding van de diverse ruimtes kende eveneens weinig onomkeerbare aanpassingen. In de keuken, het inkomsas, de laagkamer en de opkamer bleef de eenvoudige balkenlaag achter een vals plafond bewaard. Een balklaag met moer- en kinderbalken dekt nog altijd de woonkamer af. Eenvoudige, geprofileerde balksleutels ondersteunen de moerbalken. Bakstenen troggewelven overspannen nog altijd de huiskelder onder de opkamer. De slaapkamer aan de westzijde is nog steeds voorzien van een zoldering van houten planken, rustend op drie houten balken. Ook de dakhellingen zijn betimmerd met houten planken. Een gordingenkap dekt de zolder van zowel het lagere als het hogere volume af. Het meest aangepast in de

boerenwoning zijn de vloeren. In de keuken en de opkamer bleven de oude, witzwarte tegelvloeren, gelegd in een ruitvormig patroon, bewaard. Ook de opkamer behield haar originele houten plinten. Op de zolder zijn alle ruimtes gevloerd met houten planken. Origineel zijn ook de keldervloer van rode Boomse tegels, de eveneens met rode Boomse tegels afgedekte bakstenen trap naar de kelder, de trap in 'blauwe klompjes' naar de opkamer en de houten trap met luik naar de zolderverdieping. In de woonkamer en de opkamer zijn de originele schouwen bewaard. Een zogenaamde Vlaamse schouw decoreert de westelijke muur van de woonkamer. Twee betonnen wangen flankeren de pijp van 'blauwe klompjes' en schragen de houten schouw balk. Op de opkamer accentueert een schouw met eenvoudige houten wangen en schouw balk de oostgevel. Origineel zijn eveneens nog de oude binnendeuren, paneeldeuren, net als de geklante zolderdeuren. Ook hun origineel hang- en sluitwerk is grotendeels bewaard.

De stalvleugel aan de westzijde van het erf heeft zijn oorspronkelijke architecturale verschijningsvorm eveneens behouden. Achter een hogere voorbouw, die vanuit het zuiden de indruk wekt van een monumentale schuur, gaat een lager en langer bouwvolume schuil. Beide verankerde bakstenen volumes steken onder een pannen zadeldak, gevat tussen tuitgevels met schouderstukken en aandaken met vlechtingen. Hun tuitstuk doet daarbij dienst als verluchtingsschouw. De beeldbepalende zuidelijke topgevel van de voorbouw wordt geritmeerd door een centrale verjongende steunbeer, twee schuin oplopende steunberen en twee gestileerde Brugse traveeën. Rood geschilderde toegangsdeuren, vensterramen en een laaddeur onder een met zink afgedekte houten luifel doorbreken deze traveeën. Zoals initieel voorzien steekt rechts van de centrale steunbeer nog een houten luikje, links van de linker travee een vensteropening, rechts van de rechter travee een klein laadvenster en boven de centrale steunbeer een nog kleiner laadvenster. Het houtwerk van de deuren, vensters en luiken in deze gevel is nog deels origineel. De oostgevel van de hogere voorbouw werd recentelijk in zekere mate aangepast. De meeste muuropeningen evenals het dakvenster met laaddeur en sleepdak bleven behouden. Hun houtwerk is nog origineel. In de westgevel tekenden zich twee vensteropeningen af die werden dichtgemetseld bij het aanbouwen onder een lessenaarsdak van een kalverstal. Twee schuin oplopende steunberen schragen zowel de oost- als de westgevel.

In de erfgevel van de lange achterbouw zijn ondanks enkele verbouwingen de originele deuropeningen nog duidelijk afleesbaar. De poortopening en de smalle vensteropening met diefijzers in de voederstal net als de vensteropeningen in de stallen bleven bewaard. Behouden bleven ook de vier laadvensters met tuitgevel en schouderstukken en afgedekt met een haaks pannen zadeldakje. Ze ritmeren het lange bouwvolume, dat door een dwarsmuur met schouderstukken, aandaken en een verluchtingsschouw als tuitstuk in twee compartimenten is opgedeeld.

Net als de zuidelijke topgevel van de voorbouw wordt de noordelijke, als tuitgevel opgevatte zijgevel van de stallen geritmeerd door drie steunberen. Tussen de centrale verjongende steunbeer en de twee schuin oplopende steunberen op de hoeken werd het baksteenparament telkens door een deur- en een vensteropening doorbroken. Ter hoogte van de zolder wordt de centrale steunbeer geflankeerd door een verluchtingsspleet in de vorm van een chicane.

In de achtergevel is de dichtgemetselde poortopening ter hoogte van het voederhok nog afleesbaar. De van diefijzers voorziene smalle vensteropening bleef evenwel bewaard, net als de zeven vensteropeningen, die zorgen voor de nodige verlichting en verluchting in de stallen. De oorspronkelijke deuropeningen, ofschoon intussen dichtgemetseld, tekenden zich nog duidelijk af.

De voorbouw behield quasi volledig zijn oorspronkelijke ruimtelijke indeling. Ruimtelijk bleven het stookkot, het kookkot, de kamer van de stalknecht met onderliggende aardappelkelder en de kunstmeststoffenberging met onderliggende bietenkelder ongewijzigd. De paardenstal behield zijn bakstenen vloer alsook zijn plafond, dat uit een bepleisterde betonnen roostering bestaat. Een houten steektrapje geeft er door middel van een geklante deur nog steeds toegang tot het kamertje van de voormalige stalknecht, dat van een betonnen vloer en

betonnen plafond is voorzien. Een identiek plafond dekt ook het kookkot, de achterliggende ééngemaakte ruimte en de kelders af. Ook behielden de kelders, bereikbaar via enkele bakstenen treden, hun betonnen vloeren. Geklampte binnendeuren verbinden zowel de paardenstal als de bietenkelder met het voederhok. Tussen het kookkot en de voederstal steekt eveneens een geklampte staldeur. Het kookkot en de achterliggende ruimte communiceren eveneens via een geklampte deur. Ook de berging van de kunstmeststoffen bleef toegankelijk vanuit het voederhok. Sporen van het hang- en sluitwerk geven aan dat een deur destijds deze ruimte afsloot. Alle nog aanwezige binnendeuren zijn, zij het soms voorlopig hersteld, nog origineel.

In het lagere stalvolume onderging het voederhok, op een nieuw stenen plafond na, geen ingrijpende veranderingen. Niet alleen de bakstenen vloer in kleine rode bakstenen (in de volksmond zogenaamde Brabantertjes), maar ook de houten steektrap met valluik zijn bewaard gebleven. Ook de functie bleef behouden.

De stallen die samen met het voederhok onder een pannen zadeldak steken en het lagere volume uitmaken, laten de oorspronkelijke indeling nog zeer goed aflezen. Een overlangse muur verdeelt het gebouw, op het voederhok na, in twee. Het westelijke gedeelte was destijds ingericht met hoofdzakelijk varkensstallen, terwijl de oostelijke vleugel onderdak bood aan het vee. In de oostvleugel is het originele pad in kleine rode bakstenen (zogenaamde Brabantertjes) nog bewaard. De houten zoldering waarmee de stallen bij de wederopbouw werden afgedekt, is nog deels bewaard. Een gordingenkap met twee en vijf spanten overdekt respectievelijk het voederstal- en het koestallengedeelte. Opmerkelijk is dat de makelaar niet op een hanenbalk rust, maar door twee kruislings geplaatste balken wordt ondersteund.

Aan de noordzijde wordt het boerenerf nog altijd begrensd door de schuur en het wagenhuis die onder één pannen zadeldak zijn bijeengebracht. Kenmerkend voor deze verankerde baksteenbouw zijn de twee zijgevels met schouderstukken, aandaken met vlechtingen en tuitstukken die als verluchtingsschouw fungeren. Drie zware verjongende steunberen ritmeren beide gevels, die in de top voorzien zijn van een radvormig uilengat. Ook nog authentiek zijn wat de westgevel betreft de twee vensterraampjes met afzaten. In de oostgevel steekt naar de zolder boven het wagenhuis nog altijd een rechthoekig laadvenster onder een bakstenen korfboogvormige ontlastingsboog. In de erfgevel steken twee poorten naar respectievelijk de schuur en het wagenhuis. Beide poortopeningen werden mettertijd weliswaar aangepast. In het westelijke gedeelte, de schuur, laat de oorspronkelijke korfboogopening zich nog aflezen. In het oostelijke gedeelte, het wagenhuis, tekenen zich ook nog sporen af van de twee originele korfboogvormige poortopeningen. Boven de muurpenant tussen beide korfbogen is het dakvenster met laaddeur en afgedekt door een sleepdak inmiddels geminimaliseerd tot een beluikte vensteropening die het dakvlak niet langer onderbreekt. In het baksteenparament tussen de schuur- en de wagenhuispoort is de verluchtingsspleet in de vorm van een chicane nog bewaard. Dat de schuur bij de wederopbouw als een dwarsschuur werd opgevat, laat de weliswaar dichtgemetselde korfboogopening in de achtergevel nog zeer duidelijk aflezen. Ter hoogte van de boog zijn de ijzeren duimen nog bewaard. In de achtergevel van het wagenhuis stak een rondbogige poortopening, die thans – op een kleine vensteropening na – is dichtgemetseld. De ijzeren duimen zijn nog aanwezig.

In de schuur is van het ongeveer een halve meter hoge tasmuurtje, dat de schuur in een dorsvloer en een tasruimte opdeelde, enkel nog een zeer beperkte aanzet bewaard. In de doornit met de dorsvloer is aan de erfzijde de bakstenen bevloering nog aanwezig. In het wagenhuis is het dilt of zoldering met los rondhout op balken nog grotendeels bewaard. Een gordingenkap overdekt de gehele schuur- en wagenhuisvleugel.

De walgracht die de hoeve eeuwenlang omsloot, is momenteel nog deels bewaard ten zuiden en ten westen van het boerenerf. Na de oorlog werd de door de oorlog vernielde walgracht weliswaar opnieuw uitgegraven, maar in de laatste decennia slibde de gracht bij gebrek aan onderhoud meer en meer toe. De gedempte delen van het walgrachttracé laten zich evenwel

nog gedeeltelijk aflezen in het microrelief van het omgevende landschap. Aan de noordzijde zijn deze sporen afgedekt met een betonverharding en een recente landbouwloods. Het erf is momenteel verhard met kiezel, maar op sommige plaatsen is de oude verharding in oorlogspuin, waaronder abristenen, nog zichtbaar.

De toegang tot het erf bevindt zich aan de oostzijde en laat zich nog altijd accentueren door twee bakstenen hekpijlers, uitgewerkt met steunberen, met aan de oostzijde telkens een beglaasde Marianis.

Art.3. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° de algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. De bescherming beoogt het behoud van de architectuur van de wederopbouwhoeve en van de ensemblewerking met de walgrachtstructuur en het graslandperceel met in zijn microrelief de afleesbaarheid van het tracé van de gedempte walgracht. Indien mogelijk gaat bewaren voor op vernieuwen;
- 2° de architectuur, de volumewerking en de vormtaal van de hoevegebouwen, gerangschikt rond een boerenerf, dienen herkenbaar en leesbaar te blijven, en kunnen eventueel versterkt worden door recente ingrepen te herstellen;
- 3° de hoevegebouwen bewaren tot op vandaag grotendeels hun oorspronkelijke functie: het huis heeft een woonfunctie en het langgestrekte stalvolume wordt gebruikt voor het stallen van vee en het bereiden van veevoeder voor het gestalde vee. Het schuur- en wagenhuisvolume doet dienst als berging van landbouwmaterieel. Deze functies kunnen ongewijzigd verdergezet worden. Een herbestemming, afgetoetst aan de stedenbouwkundige randvoorwaarden, behoort tot de mogelijkheden op voorwaarde dat de nieuwe functies de draagkracht van het hoevecomplex niet overschrijden. Bij herbestemming dient, net als bij onderhoud en restauratie, terdege rekening gehouden te worden met de erfgoedkenmerken en -elementen van zowel het exterieur als het interieur;
- 4° de hoevegebouwen worden gekenmerkt door een verzorgd baksteenmetselwerk in oranje baksteen uit de wederopbouwperiode. Het gebruik van een identiek type baksteen en de inzet van vakmanschap zijn van groot belang bij het onderhoud of de restauratie van het metselwerk en het eventueel wegwerken van latere ingrepen;
- 5° in het boerenhuis is het houtwerk van deuren, vensters en luiken volledig vervangen. Bij een eventuele restauratie kan op basis van fotomateriaal en de oorspronkelijke ontwerpplannen geopteerd worden voor een historisch herstel van dit houtwerk. Bij de andere hoevegebouwen is het houtwerk van poorten, deuren en vensters en luiken in mindere mate vervangen. Waar het oorspronkelijke houtwerk niet bewaard is, kan bij een eventuele restauratie geopteerd worden voor een historisch herstel van houtwerk en luiken. Het nog bewaarde houtwerk van poorten, deuren, vensters en luiken vormt hiervoor het uitgangspunt. Kleurenonderzoek op deze oorspronkelijke elementen verdient aanbeveling om de oorspronkelijke kleurstelling van het houtwerk aan te tonen. Deze kan dan eventueel het uitgangspunt vormen voor het (her)schilderen van het bewaarde houtwerk en van het naar historisch model gereconstrueerde houtwerk. Herstel van de oost- en westgevel alsook de noordelijke zijgevel van de stallingen naar de oorspronkelijke toestand, zoals weergegeven op de originele bouwplannen, is mogelijk. De schuurpoort in de erfgevel van de dwarsschuur dient hersteld te worden of vervangen te worden naar het bestaande model. Vervanging naar het oorspronkelijke segmentboogvormige model, zoals weergegeven op de originele bouwplannen, is mogelijk. In de achtergevel kan de dichtgemetselde poortopening, indien opnieuw opengemaakt, ingevuld worden met een segmentboogvormige houten schuurpoort. De metalen poort in het wagenhuis kan vervangen worden door een houten poort met als uitgangspunt de schuurpoort in de erfgevel. Herstel van de twee segmentboogvormige poortopeningen met vervolgens invulling met twee houten poorten, eventueel naar het oorspronkelijke model zoals weergegeven op de originele bouwplannen, is eveneens een optie;

- 6° ook voor het interieur is de algemene doelstelling van de bescherming het behoud van de erfgoedelementen en erfgoedkenmerken die de basis vormen voor de erfgoedwaarden. Voor de houten elementen in het boerenhuis die geschilderd zijn of in het verleden geschilderd waren, zoals deuren, vensters, balklagen, plinten en schouwen, en de betonnen haardwangen in de woonkamer van het woonhuis verdient kleurenonderzoek aanbeveling. Ook voor de geschilderde houten elementen in de stallingen en de schuur met wagenhuis, zoals deuren, vensters en luiken, is kleurenonderzoek aangewezen. Dit kan de oorspronkelijke kleurstelling van deze elementen aantonen en bijgevolg eventueel het uitgangspunt vormen voor het (her)schilderen ervan;
- 7° bij een eventuele herinrichting van het boeren erf dient een sterke vertuining vermeden te worden. Een landelijke erfaanleg met respect voor het open karakter wordt aanbevolen. Bij de aanplant van veekeringshagen op het erf behoren laag geschoren streekgebonden veekeringshagen, die langs de binnenzijde van de walgracht worden aangeplant, tot de mogelijkheden. Bomen dienen bij voorkeur aan de rand van de grachtrestanten geplant te worden. Daarbij dient gekozen te worden voor streekgebonden boomsoorten zoals knotwilgen;
- 8° het uitslibben van het restant van de walgracht die in oorsprong de hoeve omringde, is een mogelijke beheersmaatregel om het behoud van het walgrachtrelict te garanderen. Het herstel van de walgrachtrestanten naar een vermeende historische toestand is niet aangewezen. Profielaanpassingen kunnen in functie van het verzekeren van de afvoer van oppervlaktewater wel uitgevoerd worden;
- 9° voor de omgevende graslanden, waarin de dichtgeslibde walgracht zich in microrelief aftekent, wordt behoud van een permanent graslandgebruik vooropgezet, waarbij gehooid kan worden of vee kan worden ingeschaard. Gezien het archeologisch potentieel is het scheuren of egaliseren van de graslandpercelen niet wenselijk. Het herstellen van de vroegere grachtstructuur is vanuit archeologisch standpunt en omwille van het ontbreken van betrouwbare detailinformatie niet wenselijk;
- 10° grondwerken door afgraving of ophoging dienen maximaal vermeden te worden. Bij eventueel noodzakelijke grondwerken die impact hebben op het historisch microrelief, dient met het oog op het vrijwaren en registreren van archeologische sporen een voorafgaand archeologisch onderzoek te gebeuren.

Art. 4. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Art. 5. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan daken en buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;

- d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
 - e) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - f) het wijzigen van het (micro)relief;
 - g) graafwerken in functie van het bouwen, verbouwen of heropbouwen van constructies;
 - h) het plaatsen van ondergrondse leidingen;
 - i) het aanleggen of wijzigen van wegen en paden;
- 6° het uitvoeren van de volgende handelingen aan of in het interieur:
- a) het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
 - b) het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
 - c) het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
 - d) het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambriserings, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
 - e) het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontpleisteren van bepleisterde elementen;
 - f) het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel,

15 MEI 2019

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS